

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning ändras. Enligt förslaget begränsas tobaksrökning så, att av serveringsutrymmena i restauranger och andra förplägnadsrörelser samt hotell och andra inkvarteringsrörelser högst 70 procent från och med den 1 juli 1999 och högst 50 procent från och med den 1 juli 2001 får reserveras för rökare. Tobaksrök får inte sprida sig till utrymmen där tobaksrökning är förbjuden. För lokaler på 50-100 m² föreslås bestämmelsen träda i kraft först den 1 juli 2001. För att sådana konstruktiva ändringar som förorsakar betydande kostnader skall kunna genomföras ges en tidsfrist på fyra år från lagens ikraftträdande. Enligt förslaget gäller bestämmelsen inte rörelser där serveringsutrymmet är mindre än 50 m².

Enligt förslaget skall en tobaksförsäljare ha en plan för egenkontroll som näringsid-

karen använder för att säkerställa att förbudet mot försäljning till minderåriga iakttas. Det är förbjudet att sälja tobaksprodukter och rökdon till personer som är yngre än ardeton år. Det föreslås att social- och hälsovårdsministeriet meddelar föreskrifter om hur planen för egenkontroll skall göras upp och genomföras.

Vidare föreslås att länsstyrelserna skall vara styrande myndigheter inom länets område i fråga om lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning. Enligt förslaget sörjer länsstyrelserna även för den regionala verksamheten för inskränkande av tobaksrökning.

De övriga föreslagna ändringarna är närmast lagtekniska, bland annat revideringar av föräldrade bestämmelser.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 juli 1999.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Enligt gällande lag får ägaren av en restaurang eller annan förplägnadsrörelse, ett hotell eller annan inkvarteringsrörelse eller en representant för honom besluta om förbud mot eller annan begränsning av tobaksrökning i gästernas restaurang- och måltidsutrymmen samt om ordnande av rökfria utrymmen för gästerna. I hotell och restauranger har rökfria utrymmen redan nu reserverats för gästerna. I början av 1997 fanns det i Finland omkring 1 250 hotell eller restauranger som är rökfria eller har rökfria utrymmen. År 1996 blev den utredning klar som före detta Hotelli- ja ravintolaneuvosto och ministeriet tillsammans gjort om befolkningens och restauranggästernas attityder till tobaksrökning på restauranger. Fullständigt rökförbud eller separata rökfria utrymmen och rökutrymmen önskas av 90 procent av restaurangernas frukostgäster, likaså 92 procent av lunchgästerna och 75 procent av kvälls- och fritidsgästerna.

På arbetsplatserna är tobaksrökning i regel förbjuden eller begränsad till separata utrymmen, varigenom icke-rökare skyddas mot tobaksrök. Restaurangpersonalen utsätts dock fortfarande i stor omfattning för tobaksrök och har därför ett sämre arbetarskydd än andra arbetstagare. Branschens fackförbund har krävt en snabb ändring av förhållandena.

Enligt gällande lag om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976), nedan *tobakslagen*, är det förbjudet att sälja tobaksprodukter och rökdon till personer under aderton år. Avsikten med försäljningsförbudet är att hindra personer under 18 år att få tag på och använda tobaksprodukter och sålunda förhindra barn och unga från att börja röka. Utredningarna visar att försäljningsförbudet inte iaktas tillräckligt. Det är helt vanligt att personer under 18 år köper tobaksprodukter.

I den nu gällande tobakslagen har länsstyrelsen inga uppgifter. Tidigare sörjde länsstyrelserna för styrning och övervakning enligt tobakslagen.

I lagstiftningen utomlands har tobaksrökningen i vissa länder begränsats avsevärt i

restauranger och andra förplägnadsrörelser. I Norge skall 60 procent av restaurangutrymmena vara rökfria från ingången av 1998. Från de utrymmen där rökning är tillåten får tobaksrök inte spridas till de rökfria utrymmena. I restauranger med öppen förbindelse till ett utrymme som används för andra ändamål är tobaksrökning helt förbjuden. I Sverige skall restauranger med fler än 50 platser också ha rökfria platser. Likaså skall restaurangerna i Frankrike ha rökfria utrymmen. I USA har många delstater begränsat tobaksrökningen i restaurangerna.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Det allmänna målet för tobakslagen är att skydda befolkningen mot de men för hälsan som tobaksrökningen förorsakar. Avsikten med propositionen är att effektivare än hittills hindra befolkningen och arbetstagarna att ofrivilligt bli utsatta för tobaksrök i gästernas gemensamma och allmänna utrymmen samt utrymmen vid restauranger och andra förplägnadsrörelser samt hotell och andra inkvarteringsrörelser.

I denna proposition föreslås att fram till den 1 juli 2001 får högst 70 procent och därefter högst 50 procent av serveringsutrymmena i restauranger och andra förplägnadsrörelser, hotell och andra inkvarteringsrörelser reserveras för rökare. För lokaler på 50-100 m² föreslås bestämmelsen träda i kraft först den 1 juli 2001. För genomförandet av sådana konstruktionsmässiga ändringar som medför betydande kostnader beviljas en tidsfrist på fyra år räknat från lagens ikraftträdande. Tobaksrökning föreslås fortfarande vara tillåten i inkvarteringsrummen i hotell och andra inkvarteringsrörelser samt i restauranger vilkas serveringsutrymmen understiger 50 m².

Enligt propositionen skall en näringsidkare som säljer tobaksprodukter och rökdon göra upp och genomföra en plan för egenkontroll varmed näringsidkaren säkerställer att tobaksprodukter eller rökdon inte säljs till personer under 18 år. Social- och hälsovårdsministeriet bereder tillsammans med representanter för handelsbranschen närmare bestäm-

melser för uppgörandet av planen, planens innehåll samt genomförandet av planen. Enligt förslaget har kommunen till uppgift att övervaka att planen för egenkontroll genomförs. Om näringsidkaren inte uppgör planen eller iakttar den kan kommunen förelägga vite och i sista hand allmän åklagare väcka åtal på anmälan av kommunen enligt lagens 31 § 4 mom.

Enligt förslaget skall övervakningen och styrningen av tobakslagen vara lokal och regional för att vara effektiv. Det föreslås därför i propositionen att länsstyrelsen inom länets område styr att tobakslagen och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen iakttas. Enligt förslaget fortsätter kommunerna att vara lokala tillsynsmyndigheter i överensstämmelse med gällande lag.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Att förebygga oavsiktlig utsättning för tobaksrök i restauranger är hälsoskydd för gästerna och arbetarskydd för arbetstagarna i en restaurang. Hälsoskydd och arbetarskydd skall prioriteras då man uppskattar de kostnader som föranleds av att tobaksrökning i restauranger begränsas. När gästerna och arbetstagarna i en restaurang utsätts för mindre mängder tobaksrök minskar också de men för hälsan som tobaksröken förorsakar. Behovet av hälsovårdstjänster och sjukfrånvaron minskar. Detta är positivt för såväl privat-, som samhälls- och företagsekonomi.

Enligt undersökningar och de erfarenheter man fått utomlands är sådana större förändringar i antalet restauranggäster som kunde få konsekvenser för företagsekonomi inte att vänta. Icke-rökare kan dock i någon mån öka sina restaurangbesök.

De konstruktiva ändringar som lagen föresätter förorsakar företagens kostnader. De allra minsta företagen förorsakas inga sådana kostnader, eftersom de inte omfattas av bestämmelserna. Enligt de försöksprojekt som institutet för arbetshygien har genomfört tillsammans med olika företag är bedömningen den att den situation som avses i lagen kan åstadkommas i största delen av restauranger genom en ändamålsenlig placering av platserna, en del förändringar i luftkonditioneringskanalerna, med skärmar eller punkt-

sugning. I mindre restauranger uppgår kostnaderna till tusentals mark. I en del restauranger måste luftkonditioneringen effektiviseras, vilket kräver nya maskiner och kanaler. Då kan kostnaderna bli större och stiga till hundratusentals mark. För att det skall vara möjligt att styra kostnaderna har en övergångstid på fyra år reserverats för genomförande av sådana konstruktiva ändringar som förorsakar stora kostnader. Kostnadernas betydelse skall tolkas flexibelt enligt företagets storlek.

Kostnader för tekniska ändringar kan alltid undvikas genom totalförbud mot tobaksrökning. Detta är redan en allmän praxis i lunchrestauranger och erfarenheterna visar att detta i allmänhet inte får konsekvenser för restaurangens lönsamhet. För vissa restaurangtyper är det möjligt att ett totalförbud mot tobaksrökning minskar på antalet gäster. Om restauranginnehavaren förbjuder helt tobaksrökning i restaurangen och reserverar rökningstillstånd för rökare genom att skaffa utrymme för tobaksrökning till deras förfogande på samma sätt som på arbetsplatser, är kostnaderna som detta förorsakar små eller rimliga.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Enligt den gällande tobakslagen ankommer det på kommunen att sköta uppgifterna i anslutning till den lokala övervakningen. Övervakningen genomförs vanligen som ett led i den övriga hälsoövervakningen. Restaurangerna är föremål för en aktiv hälsoövervakning och övervakningen av begränsningen av tobaksrökningen kunde genomföras i samband med den övriga övervakningen utan större ökning av arbetsmängden. I fråga om arbetsplatserna är även statens arbetarskyddsmyndigheter sådana tillsynsmyndigheter som avses i tobakslagen. Dessa myndigheter kontrollerar redan nu hur tobakslagen iakttas i restaurangpersonalens övriga arbetsutrymme och deras arbetsmängd skulle inte heller öka väsentligt. Genom att komma överens om samarbete vore det möjligt att minska båda tillsynsmyndigheternas arbete. Egenkontrollen av försäljningsförbudet skulle klarlägga kommunens övervakningsuppgift till denna del.

Enligt den gällande tobakslagen har länsstyrelserna inga uppgifter. Enligt förslaget åläggs länsstyrelserna uppgiften att inom

länets område styra kommunerna i fråga om tobakslagen. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral leder enligt förslaget länsstyrelserna i denna uppgift, vilket är nödvändigt för att en enhetlig övervakningspraxis skall skapas i hela landet. Enligt förslaget sörjer länsstyrelserna också för den verksamhet som bedrivs i syfte att minska tobaksrökningen regionalt. I själva verket har länsstyrelserna utfört här avsett arbete även hittills som ett led i den förebyggande hälsopolitiken. De uppgifter för länsstyrelserna som föreslås i propositionen kräver inte att nya tjänster eller befattningar inrättas i länsstyrelserna.

3.3. Miljökonsekvenser

Konsekvenserna av propositionen är att gästernas gemensamma och allmänna utrymmen samt serveringsutrymmen vid restauranger och andra förplägnadsrörelser blir betydligt hälsosammare och trivsammare.

4. Beredningen av propositionen

Uttalanden av riksdagen

I sitt svar på regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning och lagen om marknadsdomstolen (RP 116/1993 rd) förutsatte riksdagen att regeringen skyndsamt börjar bereda en ändring av tobakslagen så, att det i restaurangerna finns sådana utrymmen för gästerna där de inte utsätts för tobaksrök.

Riksdagen förutsatte också att regeringen handlar så, att den nuvarande andelen på

0,45 procent av de beräknade årliga intäkterna av tobaksaccisen höjs till en procent enligt Världshälsoorganisationens rekommendationer. Av detta belopp skall minst hälften användas för bekämpning av tobaksrökning samt för sådan forskning, uppföljning och upplysning som gäller tobaksrökning.

Vidare förutsatte riksdagen att regeringen undersöker och utreder om tobaksrök borde upptas i förteckningen över cancerframkallande ämnen. Social- och hälsovårdsministeriet har utrett ärendet och förslår tills vidare inga åtgärder på basis av utredningen. Dessutom förutsatte riksdagen att social- och hälsovårdsministeriet omsorgsfullt följer vidtagandet och resultatet av de åtgärder för inskränkande av tobaksrökning som då godkändes och att bland annat social- och hälsovårdsutskottet kan överväga att vidta eventuella tilläggsåtgärder. Om dessa har rapporterats till riksdagen i bland annat berättelsen om folkhälsotillståndet och i social- och hälsovårdsberättelsen.

Utlåtanden

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har förhandlingar förts med hotell- och restaurangbranschens arbetsgivare och arbetstagarare. Utlåtanden om propositionen har inhämtats från olika ministerier, av många av statens centralförvaltningsenheter, av marknadsorganisationerna samt många andra organisationer. I utlåtandena har man huvudsakligen förhållit sig positivt till de föreslagna ändringarna. En betydande del av de föreslagna ändringarna har tagits i beaktande.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

2 §. Det föreslås att paragrafens 5 punkt ändras så, att orden "som är avsedd att njutas och" stryks.

Ändringen skulle tydligare än förut göra det möjligt att med stöd av de bestämmelser i tobakslagen som gäller reklam och främjande av försäljning ingripa i exempelvis verksamhet som främjar försäljningen av olika tobaksimitationer och leksaker som har en nära likhet med tobak, oberoende av vilket material nämnda produkter är tillverkade av.

3 §. Med anledning av ändringen av 2 § 1 mom. 5 punkten föreslås att den särskilda hänvisningen till livsmedelslagstiftningen i paragrafens 2 punkt stryks. Samtidigt klargörs att på samtliga produkter som enligt 2 § omfattas av tillämpningsområdet för denna lag skall tillämpas, utöver vad som bestäms i denna lag, den allmänna lagstiftningen om konsumentskyddet.

5 §. Det föreslås att 4 mom. paragrafen upphävs. Dess innehåll överförs till den föreslagna 10 §.

6 §. Paragrafens 3 mom. föreslås bli ändrat så, att de uppgifter om tjär- och nikotinhalter i cigaretterna som skall lämnas en gång om året skall lämnas till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, som är den övervakande myndigheten, och inte längre till ministeriet.

Paragrafens 4 mom. föreslås bli ändrat så, att ministeriet meddelar närmare föreskrifter om den anmälan som skall göras om cigaretternas tjär- och nikotinhalt samt om de metoder som skall användas då tjär- och nikotinmängderna mäts. I den gällande förordningen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (225/1977), nedan *tobaksförordningen*, finns inga närmare föreskrifter om saken, utan meddelandet av föreskrifter har delegerats till ministeriet. Det mest ändamålsenliga är att sådana tekniska föreskrifter även i fortsättningen meddelas på ministeriernivå.

7 §. Det föreslås att i paragrafens 1 mom. tas in en bestämmelse enligt vilken den som tillverkar eller importerar en tobaksprodukt innan tobaksprodukten säljs eller på annat

sätt överläts i näringsverksamheten skall förse minutförsäljningsförpackningen för tobaksprodukten med uppgifter om den tjär- och nikotinhalt som uppstår vid rökning av en cigarett. Nu finns bestämmelsen endast i tobaksförordningen.

Ordalydelsen i paragrafens 3 mom. föreslås bli ändrad så, att orden "som gäller accisuppgifter" ersätts med "uppgifter som hänför sig till påförande av accis", som bättre motsvarar den rådande situationen.

Paragrafens 5 mom. föreslås bli ändrat så, att hänvisningarna till upphävda bestämmelser slopas och i momentet föreskrivs att bestämmelserna i 5, 6 och 7 § inte gäller tobaksprodukter eller rökdon som exporteras och inte heller försäljning av tobaksprodukter eller rökdon för försäljning i fartyg eller luftfartyg i yrkesmässig internationell trafik eller för försäljning i en butik för skattefria varor på ett sådant fartyg eller en flygplats.

10 §. Det föreslås att till paragrafen fogas en skyldighet för näringsidkaren att uppgöra och genomföra en plan för egenkontroll så att han kan försäkra sig om att försäljning till minderåriga inte förekommer.

10 a §. Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare bestämmelser om hur planen för egenkontroll skall göras upp, vad den skall innehålla och hur den skall genomföras. I bestämmelserna beaktas företagens storlek och enligt förslaget bereds de i samarbete med branschorganisationerna. Det föreslås att bestämmelsen i 5 § 4 mom. i den nuvarande lagen i den föreslagna nya 10 a § och samtidigt ändras så, att det förutom försäljning och annan överlåtelse är förbjudet att i näringsverksamhet importera tobak för oralt bruk. Enligt förslaget får endast resenärer som anländer från utlandet för eget bruk införa tobak för oralt bruk. Med stöd av denna paragraf är även postorderförsäljning av tobak för oralt bruk förbjuden. Förbudet mot import i näringsverksamhet är motiverat, eftersom försäljning eller annan överlåtelse av tobak för oralt bruk är förbjuden. Enligt rådande praxis har tullen ansett det beskattningsmässigt vara fråga om import i kommersiellt syfte om en person från ett land utanför Europeiska unionen för in snus till ett värde som överstiger 1 100

mark. Brott mot förbudet att importera i den föreslagna paragrafen avsett snus straffas enligt strafflagens (39/1889) bestämmelser angående smuggling.

Enligt paragrafens 2 mom. skall försäljning av tobaksprodukter på tullauktion förbjudas. Försäljningsförbudet befäster rådande praxis enligt vilket tobaksprodukter som tullen har som säkerhet för obetalda skatter förstörts i avfallsförbränningsverk. Kostnaderna för att förse tobaksförpackningarna med de anteckningar som krävs skulle överstiga kostnaderna för förstöringen av tobaksprodukterna. Tullen kan inte garantera att de tobaksprodukter som säljs på en tullauktion till sitt innehåll är sådana som de skall vara och det krav i lagen som gäller skyldighet att undersöka skadliga ämnen kan inte uppfyllas i samband med en tullauktion. Med avseende på beskattningsutfallet är alternativet att sälja tobaksprodukterna på en tullauktion inte heller väsentligt mycket bättre än att förstöra dem.

13 §. Paragrafen föreslås bli ändrad så, att rökförbudet inte tillämpas på gästernas inkvarteringsrum på ett hotell eller någon annan inkvarteringsrörelse och inte heller på sådana restauranger och andra förplägnadsrörelser vilkas serveringsutrymmen understiger 50 m². De restaurangutrymmen i samma hotell- och restauranghelhet som är öppna samtidigt betraktas som en och samma restaurang. Enligt förslaget får däremot högst 50 procent av serveringsutrymmet vid en större restaurang och någon annan förplägnadsrörelse eller ett hotell och någon annan inkvarteringsrörelse reserveras för rökare så, att tobaksrök inte kan sprida sig till det utrymme där tobaksrökning är förbjuden. Enligt förslaget skall i övergångsbestämmelserna dock bestämmas att högst 70 procent av serveringsutrymmena kan reserveras för rökare fram till den 1 juli 2001 och att bestämmelsen i fråga om lokaler på 50-100 m² träder i kraft först den 1 juli 2001.

Spridningen av tobaksrök till utrymmen där tobaksrökning är förbjuden skall förhindras genom effektiv ventilation eller genom delning av utrymmena. Om detta inte är möjligt i sådana restauranglokaler som redan är i användning utan att det förorsakar betydande byggnadskostnader föreslås att i övergångsbestämmelserna beviljas fyra år från lagens ikraftträdande för genomförande av konstruktionsmässiga ändringar. Avsikten

är att en handbok om nödvändiga konstruktionsmässiga lösningar skall utarbetas. Om de enkla konstruktionsmässiga åtgärder och åtgärder i anslutning till luftkonditioneringen som när den föreslagna lagen träder i kraft har vidtagits i en restaurang som är i användning inte tillräckligt hindrar spridningen av tobaksrök till ett område där tobaksrökning är förbjuden, kan sådana nödvändiga konstruktionsmässiga ändringar och förbättringar av ventilationen som förorsakar betydande kostnader utan hinder av 13 § 2 mom. göras fram till den 1 juli 2003.

14 §. Enligt förslaget skall övervakningen och styrningen av iakttagandet av tobakslagen vara lokal och regional för att vara effektiv. Det föreslås att länsstyrelserna åläggs en lagstadgad uppgift vid övervakningen av efterlevnaden av tobakslagen så, att den tillsyn som kommunerna utövar kan styras i länsstyrelserna. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral har enligt förslaget rollen som övervakare på riksnivå och sakkunnigämbetsverk såsom avsikten var från början. Via länen kunde man bland annat styra produkttillsynscentralens avgöranden av tolkningsfrågor för kännedom till kommunerna samt ordna riksomfattande övervakningskampanjer. Detta förutsätter att produkttillsynscentralen i lag ges fullmakter att styra länsstyrelserna.

Det föreslås att paragrafens 4 mom. ändras så, att de uppgifter som avses i denna lag inom kommunens område sköts av ett organ som kommunen förordnat. Uppgifterna kan höra till olika nämnders och dem underställda tjänsteinnehavares uppgifter. Uppgifterna kan även överföras till många organ.

Enligt 6 mom. är tullen övervakande myndighet när det gäller import av tobaksprodukter. Bestämmelsen är nödvändig för att tullens befogenheter att övervaka importen skall vara obestriddliga.

16 §. Det föreslås att paragrafen upphävs. Sakinnehållet skall tas in i 28 § som föreslås bli ändrad.

17 §. Kommunens uppgift är enligt förslaget att övervaka egenkontrollen av försäljningen av tobaksprodukter och rökdon. Det föreslås att 2 mom. i paragrafen ändras så att kommunen kan förbjuda verksamhet som strider mot bestämmelser och föreskrifter och sätta en tidsfrist, inom vilken en sådan verksamhet skall upphöra. Enligt den gällande lagen kan kommunen endast meddela anvisningar. För att vite eller hot om tvångs-

utförande skall kunna föreläggas, skall kommunen ha möjlighet att förbjuda verksamhet som strider mot bestämmelser och föreskrifter.

Hänvisningarna till lagrummen i 3 mom. ändras så att de överensstämmer med de föreslagna ändringarna. Då kan kommunen förelägga vite om bestämmelserna om egenkontroll inte iakttas.

20 §. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. fogas en hänvisning till 19 §, för att produkttillsynscentralen skall kunna ålägga den som brutit mot lagen att vidta en rättelseåtgärd även när ett temporärt förbud utfärdas för ett slutligt beslut i saken.

Det föreslås att 2 mom. i paragrafen ändras så att hot om tvångsutförande kan föreläggas för att göra förbudet, och alltså inte anvisningen, som kommunen utfärdat effektivare i enlighet med den föreslagna ändringen av 17 § 2 mom.

21 §. Hänvisningen i 2 mom. till 14 § 2 mom. föreslås bli ändrad till en hänvisning till nämnda paragrafs 4 mom. Det föreslås dessutom att 2 mom. ändras så att i beslut som gäller sådant vite eller hot om tvångsutförande som förelagts för att göra förbudet som kommunen eller dess tjänsteinnehavare utfärdat effektivare, kan ändring inte sökas genom besvär, eftersom förbud utfärdas enligt föreslagna 17 § 2 mom.

Det föreslås att 5 mom. i paragrafen ändras så att det inte gäller bestämmelserna om tobak för oralt bruk i föreslagna 10 a §.

Rubriken till kap. 7. Rubriken föreslås bli ändrad som följer: "Forskning, uppföljning och verksamhet för inskränkande av tobaksrökning". Verksamhet för inskränkande av tobaksrökning är ett mer omfattande begrepp än upplysning och beskriver bättre hela verksamheten.

23 §. Enligt den föreslagna ändringen åligger det länsstyrelsen att sörja för den regionala verksamheten för inskränkande av tobaksrökningen och att för sin del förse kommunerna med material om de faror och men för hälsan som tobaksrökning förorsakar samt att meddela andra aktörer, främst exempelvis personer som verkar bland barn och unga, massmedierna och offentliga personer föreskrifter angående de förfaringssätt som rekommenderas för undvikande och inskränkande av tobaksrökning.

24 §. Det föreslås att de föräldrade benämningarna på nämnderna stryks. I stället bestäms endast att kommunen sörjer för upp-

gifterna i fråga.

27 §. Bestämmelserna om beredningen av en dispositionsplan i 16 § i den gällande tobaksförordningen föreslås bli införda i lagen. Enligt förslaget kan vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen utöver myndigheterna även annan sakkunskap inom området utnyttjas. Vid beredningen och verkställandet kan således exempelvis folkhälsoorganisationerna, branschens sakkunniga eller köpta tjänster utnyttjas.

Rubriken till kap. 9. Rubriken föreslås bli ändrad som följer: "Inspektionsrätt och rätt till information samt handräckning", vilket bättre motsvarar kapitlets innehåll.

28 §. Paragrafen föreslås bli ändrad så, att myndigheterna har rätt att kostnadsfritt få sådana uppgifter och utredningar som behövs för övervakningen av att tobakslagen iakttas. Genom ändringen blir det möjligt att kostnadsfritt få uppgifter även för övervakning av reklamen.

Enligt förslaget kan en myndighet som avses i 14 § förplikta vederbörande att vid vite lämna uppgifterna och utredningarna. Det föreslås att vitet utdöms av allmän domstol på yrkande av myndigheten. I stället för ministeriet borde den övervakande myndigheten själv ha rätt att yrka utdömmande av vite.

30 a §. Det föreslås att i en ny 30 a § bestäms om rätt att få handräckning av andra myndigheter.

31 §. Det föreslås att produkttillsynscentralen fogas till paragrafens 3 mom., eftersom även den kan utfärda förbud. Hänvisningen till kommunens anvisningar stryks på grund av ändringen av 17 § 2 mom.

Det föreslås att paragrafens 4 mom. ändras så, att straff med stöd av denna paragraf även kan utdömas om planen för egenkontroll inte uppgörs eller genomförs. Det föreslås dessutom att order "anvisningar" ersätts med ordet "förbud".

Paragrafens 5 mom. föreslås bli ändrad så, att försäljning av snus i näringsverksamhet underställs allmän åklagare. Enligt förslaget behöver kommunen inte längre först utfärda förbud för att försäljningen av snus skall upphöra, utan allmän åklagare kan direkt väcka åtal för försäljning av en produkt som strider mot tobakslagen.

32 §. Enligt 14 § tobakslagen övervakar polisen att lagen iaktas vid offentliga tillställningar. Det är därför skäl att tillägga att även polisen är en myndighet på vars anmä-

lan allmän åklagare kan väcka åtal för gärning som avses i 1 mom. i denna paragraf.

2. Närmare bestämmelser

Enligt förslaget utfärdas genom ministeriets beslut närmare bestämmelser om planen för egenkontroll efter att den föreslagna lagen har stadfästas.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1999.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4. Lagstiftningsordning

I sitt betänkande om propositionen med förslag till lag om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (RP 693/1976 rd) ansåg riksdagens grundlagsutskott (GrUB 4/1976

rd) att det på grund av tobakens hälsorisker är möjligt att i fråga om marknadsföringen ingripa i näringsidkarens frihet genom bestämmelser som utfärdas i vanlig lagstiftningsordning. Även regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning och lagen om marknadsdomstolen (RP 116/1993 rd) behandlades i vanlig lagstiftningsordning.

Verkställigheten av lagförslaget förorsakar utgifter som kan ha betydelse med tanke på näringsidkarens egendomsskydd. På samma sätt har den som äger utrymmena tidigare haft utgifter då man bestämt om begränsning av tobaksrökning i andra offentliga utrymmen och på arbetsplatser. Trots det har man kunnat behandla lagförslagen i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att ett utlåtande i ärendet inbegärs av Riksdagens grundlagsutskott.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 5 § 4 mom. och 16 §,
 av dessa lagrum 5 § 4 mom. sådant det lyder i lag 765/1994,
ändras 2 § 5 punkten, 3 § 2 punkten, 6 § 3 och 4 mom., 7 §, 13 § 2 mom., 14, 17 och 20 §, 21 § 2 och 5 mom., rubriken för 7 kap., i 23 § det inledande stycket samt 1 punkten, 24 §, 27 § 2 mom., rubriken för 9 kap., 28 §, 31 § 3—5 mom. och 32 § 3 mom.,
 av dessa lagrum 2 § 5 punkten samt 6 § 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag 953/1992, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, 13 § 2 mom., 31 § 3—5 mom. och 32 § 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag 765/1994, 14 § och 17 § samt 20 § delvis ändrad sådana de lyder i nämnda lag och i lag 1148/1994, 21 § 2 och 5 mom. sådana de lyder i sistnämnda lag, det inledande stycket i 23 § sådant det lyder i lag 768/1992 och 27 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1037/1987, samt
fogas till 10 §, sådan den lyder i nämnda lag 765/1994, ett nytt 2 och 3 mom., samt till lagen nya 10 a och 30 a § som följer:

2 §

I denna lag avses med

5) *tobaksimitation* en produkt som till formen har en nära likhet med en tobaksprodukt eller ett rökdon, men som inte innehåller tobak eller dess surrogat,

3 §

Utöver vad i denna lag stadgas skall

2) på tobakssurrogat, tobaksprodukten, rökdon och tobaksimitationen tillämpas vad om konsumenternas skyddande mot försäljning av underhaltiga produkter och mot därav föranledd ekonomisk förlust stadgas, samt

6 §

Den som tillverkar eller importerar cigaretter skall en gång om året lämna social- och hälsovårdens produkttillsynscentral uppgifter om tjär- och nikotinalterna i cigaretter som säljs i näringsverksamheten.

Vederbörande ministerium meddelar närmare bestämmelser om den anmälan som nämns i 3 mom. och om de metoder som

skall tillämpas när cigaretternas tjär- och nikotinmängder mäts.

7 §

Den som tillverkar eller importerar en tobaksprodukt skall innan tobaksprodukten säljs eller på annat sätt överläts i näringsverksamheten förse minutförsäljningsförpackningen för tobaksprodukter med en varning för de men för hälsan som tobaken vålar samt med uppgift om de tjär- och nikotinmängder som uppstår vid rökning av en cigarett, så som närmare bestäms genom förordning.

Vederbörande ministerium kan meddela närmare bestämmelser om de i 1 mom. avsedda påskrifterna på minutförsäljningsförpackningar.

Angående de uppgifter på en tobaksprodukts minutförsäljningsförpackning som hänför sig till påförande av accis gäller särskilda bestämmelser.

Genom förordning kan bestämmas att även vid försäljning eller annan överlåtelse av rökdon i tillämpliga delar skall iakttagas vad som ovan i denna paragraf bestäms om tobaksprodukter.

Bestämmelserna i denna paragraf samt i 5 och 6 § gäller inte tobaksprodukter eller rökdon som exporteras, inte heller försäljning av tobaksprodukter eller rökdon för försäljning på fartyg eller luftfartyg i internationell

trafik eller försäljning av tobaksprodukter eller rökdon i en butik för skattefria varor på ett sådant fartyg eller en flygplats.

10 §

En näringsidkare som säljer tobaksprodukter eller rökdon skall på egen bekostnad göra upp och genomföra en plan för egenkontroll varmed överlåtelse av tobaksprodukter eller rökdon till en person som inte har fyllt aderton år förhindras.

Vederbörande ministerium meddelar närmare föreskrifter om uppgörandet av planen för egenkontroll, planens innehåll och genomförandet av planen.

10 a §

Det är förbjudet att i näringsverksamhet importera, sälja eller på annat sätt överlåta tobak som är avsedd för oralt bruk.

Det är förbjudet att sälja tobaksprodukter på tullauktion.

13 §

Med avvikelse från bestämmelserna i 12 § 2 och 5 punkten får rökning tillåtas i gästernas inkvarteringsrum på hotell eller andra inkvarteringsrörelser samt i restauranger och andra förplågnadsrörelser vilkas serveringsutrymme är mindre än 50 kvadratmeter. Av ett serveringsutrymme som är större får högst 50 procent reserveras för rökare. Tobaksrök får härvid inte sprida sig till det område där tobaksrökning är förbjuden. De restaurangutrymmen i samma hotell och restauranghelhet som är öppna samtidigt betraktas som en och samma restaurang. Med serveringsutrymme avses utrymme reserverat för intagande av mat och dryck som serveras där.

14 §

Den allmänna ledningen och styrningen av att denna lag och med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser iakttas ankommer på vederbörande ministerium och övervakningen på social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral övervakar att de i 5—9 § ingående bestämmelserna om sammansättning och kvalitetsövervakning samt försäljning och reklam som gäller tobaksprodukter iakttas.

Produkttillsynscentralen styr länsstyrelserna när det gäller att sköta de uppgifter som med stöd av denna lag ankommer på den.

Länsstyrelsen styr inom länets område kommunerna i verkställigheten av denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Kommunen övervakar inom sitt område att denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Inom kommunens område sköts uppgifterna enligt denna lag av ett organ som kommunen förordnat. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra sina befogenheter på en tjänsteinnehavare.

Om inte något annat bestäms i denna lag övervakar arbetarskyddsmyndigheterna att bestämmelserna i 12 § 5 punkten och 13 § 3 mom. som gäller förbud mot och begränsning av tobaksrökning iakttas på arbetsplatserna, enligt vad om detta bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

Tullen övervakar att det importförbud som avses i 10 a § 1 mom. iakttas.

Polisen övervakar att 12 § 3 punkten iakttas vid offentliga tillställningar.

17 §

Kommunen skall på eget initiativ eller på basis av gjorda anmälningar förrätta inspektioner av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter samt övervaka försäljning av tobaksprodukter och rökdon, egenkontrollen av försäljningen, reklam och annan säljfrämjande verksamhet som gäller tobaksprodukter, rökdon och tobaksimitationer samt iakttagandet av röningsförbud och röningsrestriktioner inom sitt verksamhetsområde.

Om man i samband med inspektion eller på annat sätt upptäcker sådan verksamhet som strider mot bestämmelser eller föreskrifter, skall kommunen förbjuda verksamhet som strider mot bestämmelserna eller föreskrifterna samt sätta en tidsfrist, inom vilken en sådan verksamhet skall upphöra.

Har rättelse inte skett inom utsatt tid eller har det förfarande som strider mot stadgandena och som nämns i anvisningarna fortsatts eller upprepats efter den utsatta tiden, skall kommunen anmäla detta

1) till allmänna åklagaren, om det är fråga om ett förfarande som strider mot 10 eller 11 §, 12 § 1—4 punkten eller 13 § 1 eller 2

mom., samt

2) till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, om det är fråga om försäljning eller annan överlåtelse i näringsverksamhet av tobaksprodukter eller rökdon som strider mot 5—7 § eller annat förfarande som strider mot dessa stadganden eller om det är fråga om reklam eller säljfrämjande verksamhet som är förbjuden enligt 8 och 9 §.

20 §

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan när den fattar beslut om ett förbud enligt 18 § 1 och 2 mom. samt 19 § förplikta den som förbudet gäller att inom utsatt tid och på det sätt som produkttillsynscentralen bestämmer vidta en rättelseåtgärd, om detta skall anses nödvändigt på grund av de uppenbara olägenheter som det mot stadgandena stridande förfarandet orsakar.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller kommun kan effektivisera det förbud som utfärdas med stöd av bestämmelserna i denna lag, förelägga vite eller hot om att en åtgärd som inte vidtagits inom utsatt tid, utförs på den försumliges bekostnad.

På vite och hot om tvångsutförande som förelagts med stöd av denna lag tillämpas vad om detta stadgas i viteslagen (1113/1990), om inte något annat stadgas i denna lag.

21 §

I beslut om vite eller hot om tvångsutförande som kommunen eller dess i 14 § 4 mom. avsedda tjänsteinnehavare förelagt för att förstärka iakttagandet av anvisningar i ett ärende som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär. Den som har förelagts vitet eller hotet om tvångsutförande kan genom ansökan föra ärendet till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral inom 14 dagar från delfäendet av anvisningarna. En part som har meddelats ett beslut av produkttillsynscentralen kan föra ärendet till marknadsdomstolen så som anges i 3 mom.

Länsrätten dömer ut vite som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och kommunen förelagt den som handlat i strid med 5 och 6 § samt kommunen den som handlat i strid med 10, 11 och 12 § eller 13 § 1

mom. och fattar beslut om verkställighet av hot om tvångsutförande, på ansökan av den som förelagt vitet eller hotet om tvångsutförande.

7 kap.

Forskning, uppföljning och verksamhet för inskränkande av tobaksrökning

23 §

Vederbörande ministerium samt den under ministeriet lydande länsstyrelsen skall

1) svara för den riksomfattande och regionala verksamheten för inskränkande av tobaksrökning,

24 §

Kommunen svarar den lokala verksamheten för inskränkande av tobaksrökning.

Kommunerna skall sörja för att i 23 § avsett material i behövlig mängd finns tillgängligt för medborgarorganisationerna och läroanstalterna inom deras verksamhetsområde samt även för andra som behöver sådant dylikt material.

27 §

Det anslag som nämns i 1 mom. används för arbetet för bekämpning av tobaksrökning, för hälsofostran samt för sådan forskning, uppföljning och verksamhet för inskränkande av tobaksrökning som avses i 7 kap. och som stöder hälsofostran, i enlighet med en dispositionsplan som vederbörande ministerium årligen fastställer. Vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen kan myndigheter och inrättningar inom förvaltningsområdet i fråga samt annan sakkunskap inom området utnyttjas.

9 kap.

Inspektionsrätt och rätt till information samt handräckning

28 §

En myndighet som avses i 14 § har för övervakningen av att denna lag samt de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas rätt att

1) få tillträde till och inspektera utrymme-
na och verksamheten på de platser där tobaksprodukter och rökdon tillverkas, för-

packas, lagras och säljs och de handlingar som behövs för övervakningen,

2) av tillverkaren, importören och försäljaren av produkten i fråga avgiftsfritt ta och erhålla prov för undersökningar av tobak, tobakssurrogat, tobaksprodukter och rökdon, samt

3) till sitt förfogande kostnadsfritt få behövliga uppgifter, utredningar, handlingar och annat material.

Lämnas i 1 mom. 2 och 3 punkten avsedda prov, uppgifter, utredningar, handlingar och annat material inte inom utsatt tid, kan den myndighet som avses i 14 § förpliktade vederbörande att vid vite lämna dem.

Vitet utdöms av allmän domstol på yrkande av den myndighet som avses i 14 §.

30 a §

En myndighet som avses i 14 § har rätt att av andra myndigheter få handräckning för övervakningen och verkställigheten av denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

31 §

Den som i strid med 10 a § i näringsverksamhet säljer eller på annat sätt överlåter tobak som är avsedd för oralt bruk eller i strid med det förbud som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller kommunen utfärdat fortfarande säljer eller på annat sätt i näringsverksamhet överlåter tobaksprodukter eller rökdon i strid med bestämmelserna i 6 § 2 eller 3 mom. eller 7 § 1 eller 2 mom. skall för *försäljning av produkter som strider mot tobakslagen* dömas till böter.

Den som i näringsverksamhet upprepade gånger i strid med kommunens förbud bryter mot 10 eller 11 § skall för *förseelse vid försäljning av tobak* dömas till böter.

Allmänna åklagaren får väcka åtal för gär-

ningar som avses i 1—3 mom., med undantag av försäljning eller annan överlåtelse i näringsverksamhet av tobak som är avsedd för oralt bruk, endast på anmälan av social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och för en gärning som avses i 4 mom. endast på anmälan av kommunen.

32 §

Allmänna åklagaren får väcka åtal för en gärning som avses i 1 mom. endast på anmälan av innehavaren av det allmänna kommunikationsmedlet, lokalen eller utomhusområdet, av arrangören av den offentliga tillställningen eller av deras representant eller av polisen samt för en gärning som avses i 2 mom. endast på anmälan av kommunen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999.

Utan hinder av det som i 13 § 2 mom. i denna lag bestäms om reservering av en restaurangs eller förplägnadsrörelses serveringsutrymme för rökare får av serveringsutrymmena högst 70 procent och serveringsutrymmen som är mindre än 100 kvadratmeter i sin helhet reserveras för rökare fram till den 1 juli 2001.

Om de enkla konstruktionsmässiga åtgärder och åtgärder i anslutning till ventilation som har vidtagits i en restaurang eller annan förplägnadsrörelse som är i användning när denna lag träder i kraft inte tillräckligt hindrar spridningen av tobaksrök till ett område där tobaksrökning är förbjuden, kan utan hinder av 13 § 2 mom. sådana nödvändiga konstruktionsmässiga ändringar och förbättringar av ventilationen som förorsakar betydande kostnader genomföras fram till den 1 juli 2003.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 5 juni 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Terttu Huttu-Juntunen

1.

Lag

om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 5 § 4 mom. och 16 §,
 av dessa lagrum 5 § 4 mom. sådant det lyder i lag 765/1994,
ändras 2 § 5 punkten, 3 § 2 punkten, 6 § 3 och 4 mom., 7 §, 13 § 2 mom., 14, 17 och 20 §, 21 § 2 och 5 mom., rubriken för 7 kap., i 23 § det inledande stycket samt 1 punkten, 24 §, 27 § 2 mom., rubriken för 9 kap., 28 §, 31 § 3—5 mom. och 32 § 3 mom.,
 av dessa lagrum 2 § 5 punkten samt 6 § 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag 953/1992, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, 13 § 2 mom., 31 § 3—5 mom. och 32 § 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag 765/1994, 14 § och 17 § samt 20 § delvis ändrad sådana de lyder i nämnda lag och i lag 1148/1994, 21 § 2 och 5 mom. sådana de lyder i sistnämnda lag, det inledande stycket i 23 § sådant det lyder i lag 768/1992 och 27 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1037/1987, samt
fogas till 10 §, sådan den lyder i nämnda lag 765/1994, ett nytt 2 och 3 mom., samt till lagen nya 10 a och 30 a § som följer:

Gällande lydelse

2 §

5) tobaksimitation produkt som är avsedd att njutas och som till formen har en nära likhet med tobaksprodukt eller rökdon, men som inte innehåller tobak eller dess surrogat,

3 §

2) på tobaksprodukt och rökdon tillämpas vad om konsumenternas skyddande mot försäljning av underhaltiga produkter och mot därav föranledd ekonomisk förlust, samt på tobaksimitationer även eljest vad om livsmedel stadgas; samt

6 §

Den som tillverkar eller importerar cigaretter skall en gång om året lämna social- och hälsovårdsministeriet uppgifter om tjär- och nikotinhalterna i cigaretter som säljs i nä-

Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag avses med

5) tobaksimitation en produkt som till formen har en nära likhet med en tobaksprodukt eller ett rökdon, men som inte innehåller tobak eller dess surrogat,

3 §

Utöver vad i denna lag stadgas skall:

2) på tobakssurrogat, tobaksprodukter, rökdon och tobaksimitationer tillämpas vad om konsumenternas skyddande mot försäljning av underhaltiga produkter och mot därav föranledd ekonomisk förlust stadgas, samt

6 §

Den som tillverkar eller importerar cigaretter skall en gång om året lämna social- och hälsovårdens produkttillsynscentral uppgifter om tjär- och nikotinhalterna i cigaretter som

Gällande lydelse

ringsverksamheten.

Genom förordning stadgas närmare om den anmälan som nämns i 3 mom. och om de metoder som skall tillämpas då cigaretternas tjär- och nikotinmängder mäts.

7 §

Den som tillverkar eller importerar en tobaksprodukt skall innan tobaksprodukten säljs eller på annat sätt överläts i näringsverksamheten förse minutförsäljningsförpackningen för tobaksprodukter med en varning om de men för hälsan som tobaken vållar, så som närmare stadgas genom förordning.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om de i 1 mom. avsedda påskrifterna på minutförsäljningsförpackningar.

Angående de uppgifter på en tobaksprodukts minutförsäljningsförpackning som ansluter sig till påförande av accis gäller vad om dessa särskilt stadgas.

Genom förordning kan stadgas, att även vid försäljning eller annan överlåtelse av rökdon i tillämpliga delar skall iakttagas vad om tobaksprodukt ovan i denna paragraf är stadgat.

Stadgandena i denna paragraf samt i 5 och 6 § gäller icke tobaksprodukt eller rökdon som exporteras, icke heller försäljning eller överlåtelse av tobaksprodukt eller rökdon, vilka införts till landet med stöd av [90 § 21 punkten] tullagen [(271/39)], eller försäljning eller överlåtelse från i [65 §] nämnda lag avsett provianteringslager eller från i [65 a §] avsedd skattefri butik.

Föreslagen lydelse

säljs i näringsverksamheten.

Vederbörande ministerium meddelar närmare bestämmelser om den anmälan som nämns i 3 mom. och om de metoder som skall tillämpas när cigaretternas tjär- och nikotinmängder mäts.

7 §

Den som tillverkar eller importerar en tobaksprodukt skall innan tobaksprodukten säljs eller på annat sätt överläts i näringsverksamheten förse minutförsäljningsförpackningen för tobaksprodukter med en varning för de men för hälsan som tobaken vållar *samt med uppgift om de tjär- och nikotinmängder som uppstår vid rökning av en cigarett*, så som närmare bestäms genom förordning.

Vederbörande ministerium kan meddela närmare bestämmelser om de i 1 mom. avsedda påskrifterna på minutförsäljningsförpackningar.

Angående de uppgifter på en tobaksprodukts minutförsäljningsförpackning som hänför sig till påförande av accis gäller *särskilda bestämmelser*.

Genom förordning kan *bestämmas* att även vid försäljning eller annan överlåtelse av rökdon i tillämpliga delar skall iakttagas vad som *ovan i denna paragraf bestäms om tobaksprodukter*.

Bestämmelserna i denna paragraf samt i 5 och 6 § gäller inte tobaksprodukter eller rökdon som exporteras, *inte heller försäljning av tobaksprodukter eller rökdon för försäljning på fartyg eller luftfartyg i internationell trafik eller försäljning av tobaksprodukter eller rökdon i en butik för skattefria varor på ett sådant fartyg eller en flygplats*.

10 §

En näringsidkare som säljer tobaksprodukter eller rökdon skall på egen bekostnad göra upp och genomföra en plan för egenkontroll varmed överlåtelse av tobaksprodukter eller rökdon till en person som inte har fyllt aderton år förhindras.

Vederbörande ministerium meddelar närmare föreskrifter om uppgörandet av planen för egenkontroll, planens innehåll och genomförandet av planen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

Vad 12 § 2 eller 5 punkten stadgar om förbud mot tobaksrökning i offentliga utrymmen eller på arbetsplatser tillämpas inte på utrymmen för kunderna vid restauranger och andra förplågnadsrörelser eller på restaurang- och måltidsutrymmen och gästernas inkvarteringsrum på hotell och andra inkvarteringsrörelser. Ägaren av en dylik rörelse eller en representant för honom kan förbjuda eller annars begränsa tobaksrökningen i dessa utrymmen samt ordna rökfria utrymmen och rum för gästerna.

14 §

Den allmänna ledningen och styrningen av att denna lag och med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser iakttas hör till social- och hälsovårdsministeriet och övervakningen till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, som lyder under ministeriet.

Kommunen övervakar inom sitt område att denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas enligt vad folkhälsolagen (66/72) stadgar om skötseln av de uppgifter som ankommer på kommunen i anslutning till utförandet av folkhälsoarbetet. Det kollegiala organ som avses i folkhälsolagen kan överföra skötseln av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på organet till en organet underlydnade tjänsteinnehavare.

Arbetskyddsmyndigheterna övervakar att 12 § 5 punkten och 13 § 3 mom. om förbud mot och begränsning av tobaksrökning iakttas på arbetsplatserna, enligt vad om detta stadgas i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/73), om inte annat

10 a §

Det är förbjudet att i näringsverksamhet importera, sälja eller på annat sätt överlåta tobak som är avsedd för oralt bruk.

Det är förbjudet att sälja tobaksprodukter på tullauktion.

13 §

Med avvikelse från bestämmelserna i 12 § 2 och 5 punkten får rökning tillåtas i gästernas inkvarteringsrum på hotell eller andra inkvarteringsrörelser samt i restauranger och andra förplågnadsrörelser vilkas serveringsutrymme är mindre än 50 kvadratmeter. Av ett serveringsutrymme som är större får högst 50 procent reserveras för rökare. Tobaksrök får härvid inte sprida sig till det område där tobaksrökning är förbjuden. De restaurangutrymmen i samma hotell och restauranghelhet som är öppna samtidigt betraktas som en och samma restaurang. Med serveringsutrymme avses utrymme reserverat för intagande av mat och dryck som serveras där.

14 §

Den allmänna ledningen och styrningen av att denna lag och med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser iakttas ankommer på vederbörande ministerium och övervakningen på social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral övervakar att de i 5—9 § ingående bestämmelserna om sammansättning och kvalitetsövervakning samt försäljning och reklam som gäller tobaksprodukter iakttas. Produkttillsynscentralen styr länsstyrelserna när de gäller att sköta de uppgifter som med stöd av denna lag ankommer på den.

Länsstyrelsen styr inom länets område kommunerna i verkställigheten av denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Kommunen övervakar inom sitt område att denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Inom kommunens område sköts uppgifterna enligt denna lag av ett organ som kommunen förordnat. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra sina

Gällande lydelse

stadgas i denna lag.

Polisen övervakar att 12 § 3 punkten iaktas vid offentliga tillställningar.

16 §

Representant för ovan i 14 § avsedd myndighet är berättigad att för övervakning av iakttagandet av denna lag och med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser få tillträde till plats där tobaksprodukt och rökdon tillverkas, förpackas, lagras och säljes. Nämnda myndighet och tullmyndighet har rätt att avtillverkare och importör avgiftsfritt erhålla proverför undersökning av tobak, tobakssurrogat, tobaksprodukt och rökdon.

17 §

Kommunen skall på eget initiativ eller på basis av gjorda anmälningar förrätta inspektioner av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter samt övervaka försäljning av tobaksprodukter och rökdon, reklam och annan säljfrämjande verksamhet som gäller tobaksprodukter, tobaksimitationer och rökdon, samt iakttagandet av rökningförbud och -restriktioner inom sitt verksamhetsområde.

Konstateras vid inspektion eller annars missförhållanden eller verksamhet som strider mot stadganden eller bestämmelser, skall kommunen ge behöriga anvisningar för undanröjande av missförhållandena eller för inställande av den verksamhet som strider mot stadgandena eller bestämmelserna samt utsätta en viss tid inom vilken så skall föras.

Har rättelse inte skett inom utsatt tid eller har det förfarande som strider mot stadgandena och som nämns i anvisningarna fortsatt eller upprepats efter den utsatta tiden,

Föreslagen lydelse

befogenheter på en tjänsteinnehavare.

Om inte något annat bestäms i denna lag övervakar arbetarskyddsmyndigheterna att bestämmelserna i 12 § 5 punkten och 13 § 3 mom. som gäller förbud mot och begränsning av tobaksrökning iaktas på arbetsplatserna, enligt vad om detta bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

Tullen övervakar att det importförbud som avses i 10 a § 1 mom. iaktas.

Polisen övervakar att 12 § 3 punkten iaktas vid offentliga tillställningar.

16 §

(upphävs)

17 §

Kommunen skall på eget initiativ eller på basis av gjorda anmälningar förrätta inspektioner av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter samt övervaka försäljning av tobaksprodukter och rökdon, egenkontrollen av försäljningen, reklam och annan säljfrämjande verksamhet som gäller tobaksprodukter, rökdon och tobaksimitationer samt iakttagandet av rökningförbud och rökningrestriktioner inom sitt verksamhetsområde.

Om man i samband med inspektion eller på annat sätt upptäcker sådan verksamhet som strider mot bestämmelser eller föreskrifter, skall kommunen förbjuda verksamhet som strider mot bestämmelserna eller föreskrifterna samt sätta en tidsfrist, inom vilken en sådan verksamhet skall upphöra.

Har rättelse inte skett inom utsatt tid eller har det förfarande som strider mot förbudet och som nämns i anvisningarna fortsatt eller upprepats efter den utsatta tiden, skall kommunen anmäla detta

Gällande lydelse

skall kommunen anmäla detta

1) till allmän åklagare, om det är fråga om ett förfarande som strider mot 10 eller 11 §, 12 § 1—4 punkten eller 13 § 1 mom. samt

2) till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, om det är fråga om försäljning eller annan överlåtelse i näringsverksamhet av tobaksprodukter eller rökdon som strider mot 5-7 §§ eller annat förfarande som strider mot dessa stadganden eller om det är fråga om reklam eller säljfrämjande verksamhet som är förbjuden enligt 8 och 9 §§.

20 §

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan när den fattar beslut om ett förbud enligt 18 § 1 och 2 mom. förplikta den som förbudet gäller att inom utsatt tid och såsom produkttillsynscentralen bestämmer vidta en rättelseåtgärd, om detta skall anses vara nödvändigt på grund av de uppenbara olägenheter som det mot stadgandena stridande förfarandet orsakar.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan, för att förstärka ett förbud eller ett förordnande som den meddelat enligt denna lag och kommunen, för att förstärka anvisningar som den meddelat, förelägga vite eller hot om att en åtgärd som inte vidtagits inom utsatt tid, utförs på den försumliges bekostnad.

På vite och hot om tvångsutförande som förelagts med stöd av denna lag tillämpas vad om detta stadgas i viteslagen (1113/90), om inte något annat stadgas i denna lag.

21 §

I beslut om vite eller hot om tvångsutförande som kommunen eller dess i 14 § 2 mom. stadgade tjänsteinnehavare förelagt för att förstärka iakttagandet av anvisningar i ett ärende som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär. Den som har förelagts vitet eller hotet om tvångsutförande kan genom ansökan föra ärendet till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral inom 14 dagar från delfåendet av anvisningarna. En part som har meddelats ett beslut av social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan

Föreslagen lydelse

1) till allmänna åklagaren, om det är fråga om ett förfarande som strider mot 10 eller 11 §, 12 § 1—4 punkten eller 13 § 1 eller 2 mom., samt

2) till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, om det är fråga om försäljning eller annan överlåtelse i näringsverksamhet av tobaksprodukter eller rökdon som strider mot 5-7 § eller annat förfarande som strider mot dessa stadganden eller om det är fråga om reklam eller säljfrämjande verksamhet som är förbjuden enligt 8 och 9 §.

20 §

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan när den fattar beslut om ett förbud enligt 18 § 1 och 2 mom. *samt 19 §* förplikta den som förbudet gäller att inom utsatt tid och på det sätt som produkttillsynscentralen bestämmer vidta en rättelseåtgärd, om detta skall anses nödvändigt på grund av de uppenbara olägenheter som det mot stadgandena stridande förfarandet orsakar.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller kommun kan effektivera det förbud som utfärdas med stöd av bestämmelserna i denna lag, förelägga vite eller hot om att en åtgärd som inte vidtagits inom utsatt tid, utförs på den försumliges bekostnad.

På vite och hot om tvångsutförande som förelagts med stöd av denna lag tillämpas vad om detta stadgas i viteslagen (1113/1990), om inte något annat stadgas i denna lag.

21 §

I beslut om vite eller hot om tvångsutförande som kommunen eller dess i 14 § 4 mom. *avsedda* tjänsteinnehavare förelagt för att förstärka iakttagandet av anvisningar i ett ärende som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär. Den som har förelagts vitet eller hotet om tvångsutförande kan genom ansökan föra ärendet till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral inom 14 dagar från delfåendet av anvisningarna. En part som har meddelats ett beslut av produkttillsynscentralen kan föra ärendet till

Gällande lydelse

föra ärendet till marknadsdomstolen så som anges i 3 mom.

Länsrätten dömer ut vite som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och kommunen förelagt den som handlat i strid med 5 och 6 §§ samt kommunen den som handlat i strid med 10—12 §§ eller 13 § 1 mom. och fattar beslut om verkställighet av hot om tvångsutförande, på ansökan av den som förelagt vitet eller hotet om tvångsutförande.

7 kap.

Forskning, uppföljning och upplysning

23 §

Social- och hälsovårdsministeriet skall:

1) draga försorg om riksomfattande informationsverksamhet för inskränkande av tobaksrökning;

24 §

Den lokala upplysningsverksamheten för inskränkning av rökningen utövas av hälsovårdsnämnden samt av nykterhetsnämnden.

Hälsovårdsnämnden och nykterhetsnämnden bör sörja för att i 23 § avsett material i erforderlig mängd finns tillgängligt för medborgarorganisationerna och läroanstalterna inom deras verksamhetsområde samt även för övriga, som är i behov av dylikt material.

27 §

Det anslag som nämns i 1 mom. används för arbetet för bekämpning av tobaksrökning, för hälsofostran samt för sådan forskning, uppföljning och upplysning som avses i 7 kap. och som stöder hälsofostran, i enlighet med en av social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställd dispositionsplan.

Föreslagen lydelse

marknadsdomstolen så som anges i 3 mom.

Länsrätten dömer ut vite som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och kommunen förelagt den som handlat i strid med 5 och 6 § samt kommunen den som handlat i strid med 10, 11 och 12 § eller 13 § 1 mom. och fattar beslut om verkställighet av hot om tvångsutförande, på ansökan av den som förelagt vitet eller hotet om tvångsutförande.

7 kap.

Forskning, uppföljning och verksamhet för inskränkande av tobaksrökning

23 §

Vederbörande ministerium samt den under ministeriet lydande länsstyrelsen skall

1) svara för den riksomfattande *och regionala verksamheten* för inskränkande av tobaksrökning;

24 §

Kommunen svarar den lokala verksamheten för inskränkande av tobaksrökning.

Kommunerna skall sörja för att i 23 § avsett material i behövlig mängd finns tillgängligt för medborgarorganisationerna och läroanstalterna inom deras verksamhetsområde samt även för andra som behöver sådant dylikt material.

27 §

Det anslag som nämns i 1 mom. används för arbetet för bekämpning av tobaksrökning, för hälsofostran samt för sådan forskning, uppföljning och verksamhet för inskränkande av tobaksrökning som avses i 7 kap. och som stöder hälsofostran, i enlighet med *en dispositionsplan som vederbörande ministerium årligen fastställer. Vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen kan myndigheter och inrättningar inom förvaltningsområdet i fråga samt annan sakkunskap inom området utnyttjas.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

9 kap.

Erhållande av uppgifter och tystnadsplikten

Inspektionsrätt och rätt till information samt handräckning

28 §

28 §

Tillverkare, importör och försäljare av tobaksprodukt och -imitation samt rökdon skall vid anfordran kostnadsfritt till ovan i 14 § avsedda myndigheter lämna sådana uppgifter och utredningar, som är nödiga för utförandet av ovan i 22 och 23 §§ stadgade åligganden, samt för utredande av försäljnings och annan överlåtelses laglighet.

En myndighet som avses i 14 § har för övervakningen av att denna lag samt de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iaktas rätt att

1) få tillträde till och inspektera utrymmena och verksamheten på de platser där tobaksprodukter och rökdon tillverkas, förpackas, lagras och säljs och de handlingar som behövs för övervakningen,

2) av tillverkaren, importören och försäljaren av produkten i fråga avgiftsfritt ta och erhålla prov för undersökningar av tobak, tobakssurrogat, tobaksprodukter och rökdon, samt

3) till sitt förfogande kostnadsfritt få behövliga uppgifter, utredningar, handlingar och annat material.

Lämnas i 1 mom. åsyftade uppgifter och utredningar icke inom utsatt tid, kan social- och hälsovårdsministeriet förplikta vederbörande att vid vite lämna uppgifterna och utredningarna.

Lämnas i 1 mom. 2 och 3 punkten avsedda prov, uppgifter, utredningar, handlingar och annat material inte inom utsatt tid, kan den myndighet som avses i 14 § förplikta vederbörande att vid vite lämna dem.

Vitet utdöms av allmän domstol på yrkande av social- och hälsovårdsministeriet.

Vitet utdöms av allmän domstol på yrkande av den myndighet som avses i 14 §.

31 §

31 §

Den som i strid med kommunens anvisningar eller förbud fortfarande säljer eller på annat sätt i näringsverksamhet överlåter tobaksprodukter eller rökdon som strider mot 5 §, 6 § 2 eller 3 mom. eller 7 § 1 och 2 mom., skall för försäljning av produkter som strider mot tobakslagen dömas till böter.

Den som i näringsverksamhet upprepade gånger i strid med kommunens anvisningar överlåter tobaksprodukter eller rökdon till en person som inte fyllt aderton år, eller som bryter mot 11 §, skall för förseelse vid försäljning av tobak dömas till böter.

En myndighet som avses i 14 § har rätt att av andra myndigheter få handräckning för övervakningen och verkställigheten av denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Den som i strid med 10 a § i näringsverksamhet säljer eller på annat sätt överlåter tobak som är avsedd för oralt bruk eller i strid med det förbud som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller kommunen utfärdat fortfarande säljer eller på annat sätt i näringsverksamhet överlåter tobaksprodukter eller rökdon i strid med bestämmelserna i 6 § 2 eller 3 mom. eller 7 § 1 eller 2 mom. skall för försäljning av produkter som strider mot tobakslagen dömas till böter.

Den som i näringsverksamhet upprepade

Gällande lydelse

Allmän åklagare får väcka åtal för gärningar som avses i 1—3 mom. endast på anmälan av social- och hälsovårdsministeriet och för en gärning som avses i 4 mom. endast på anmälan av kommunen.

32 §

Allmän åklagare får väcka åtal för en gärning som avses i 1 mom. endast på anmälan av innehavaren av det allmänna kommunikationsmedlet, lokalen eller utomhusområdet, av arrangören av den offentliga tillställningen eller av deras representant samt för en gärning som avses i 2 mom. endast på anmälan av kommunen.

Föreslagen lydelse

gånger i strid med kommunens *förbud* bryter mot 10 eller 11 § skall för *förseelse vid försäljning av tobak* dömas till böter.

Allmänna åklagaren får väcka åtal för gärningar som avses i 1—3 mom., *med undantag av försäljning eller annan överlåtelse i näringsverksamhet av tobak som är avsedd för oralt bruk*, endast på anmälan av *social- och hälsovårdens produkttillsynscentral* och för en gärning som avses i 4 mom. endast på anmälan av kommunen.

32 §

Allmänna åklagaren får väcka åtal för en gärning som avses i 1 mom. endast på anmälan av innehavaren av det allmänna kommunikationsmedlet, lokalen eller utomhusområdet, av arrangören av den offentliga tillställningen eller av deras representant *eller av polisen* samt för en gärning som avses i 2 mom. endast på anmälan av kommunen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999. Utan hinder av det som i 13 § 2 mom. i denna lag bestäms om reservering av en restaurangs eller förplägnadsrörelses serveringsutrymme för rökare får av serveringsutrymmena högst 70 procent och serveringsutrymmen som är mindre än 100 kvadratmeter i sin helhet reserveras för rökare fram till den 1 juli 2001.

Om de enkla konstruktionsmässiga åtgärder och åtgärder i anslutning till ventilation som har vidtagits i en restaurang eller annan förplägnadsrörelse som är i användning när denna lag träder i kraft inte tillräckligt hindrar spridningen av tobaksrök till ett område där tobaksrökning är förbjuden, kan utan hinder av 13 § 2 mom. sådana nödvändiga konstruktionsmässiga ändringar och förbättringar av ventilationen som förorsakar betydande kostnader genomföras fram till den 1 juli 2003.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.